

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
Örjan Nilsson
010-224 51 67

orjan.nilsson@lansstyrelsen.se

BESLUT
2015-03-04

Diarienummer
511-18367-2014

Sida
1(8)

Mariestads kommun
542 86 MARIESTAD

Biotopskyddsområdet Tidans kvillar på fastigheterna Gamla Staden 6:1 och Gärdet 4:1 i Mariestads kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd att den strand- och vattenmiljö, vars gräns har markerats på den till beslutet bifogade kartan (bilaga 1), ska utgöra ett biotopskyddsområde enligt 7 kap. 11 § miljöbalken.

Den på kartan heldragna linjen utgör gränsen för det skyddade området Tidans kvillar. När beslutet har vunnit laga kraft kommer gränsen att markeras i terrängen.

Områdets areal är c:a 3,6 ha.

Verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön får inte utföras inom biotopskyddsområdet.

Motiv för beslutet

Biotopskyddsområde är en skyddsform som kan användas för små mark- och vattenområden (biotoper) som genom sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som i övrigt är särskilt skyddsvärda.

De biotoper som kan skyddas av en länsstyrelse finns förtecknade i bilaga 3 till förordningen om områdesskydd. Tidans kvillar tillhör den kategori områden som utgörs av *strand- och vattenmiljöer som hyser bestånd av hotade eller missgynnade arter eller som har en väsentlig betydelse för hotade eller missgynnade arters fortlevnad*. Syftet med att skydda sådana biotoper är att långsiktigt bevara och utveckla naturmiljöer som har särskilt stort värde för djur- och växtarter. Genom att skydda naturområden som biotopskyddsområde förbättras förutsättningarna för bevarandet av biologisk mångfald.

Skyddet bidrar också till uppfyllandet av FN:s konvention om biologisk mångfald, samt de nationella miljökvalitetsmål som Sveriges riksdag har antagit, vilket innebär att det finns ett stort allmänt intresse av att bevara skyddsvärda mark- och vattenområden. I detta fall berörs särskilt miljökva-

litetsmålen Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv och en God bebyggd miljö.

Beskrivning av området

Det berörda området är ett kvillområde, strax uppströms Tidans mynning i Vänern, med en speciell fauna och flora som är knuten till sådana biotoper. (*Kvill=sträcka av ett vattendrag där det av (små) öar är uppdelat i minst tre grenar.*)

Kvillområdet utgör livsmiljö för ett flertal hotade djurarter. Området ligger i Tidans nedre del som är klassad som *Nationellt särskilt värdefullt vattendrag* för såväl naturvård, fiske som kulturmiljö.

Kvillområdet är ett värdefullt lek- och uppväxtområde för Natura 2000-arten asp (*1130 Aspius aspius*). Numera noteras även utter (Natura 2000-art *1355 Lutra lutra*) återkommande i området. Inte minst är området ett värdefullt övervintringsområde för utter vid kraftiga isvintrar i Vänern. I området finns även Natura 2000-naturtypen Svämlövskog (91E0* Alluviala lövskogar som tidvis är översvämmade.)

Idag återstår ett fåtal bra lekplatser för asp i Västra Götalands län. Svämlövskog är en naturtyp som det numera också finns lite kvar av. Tidans kvillar har strömsträckor som ligger förhållandevis nära Tidans mynning i Vänern. Det gör att området är särskilt värdefullt som lek- och uppväxtområde samt födosöksområde för flera andra av Vänerns/Tidans fiskarter, bl.a. vimma, färna och gös. Arterna asp, utter och vimma finns samtliga med på Sveriges s.k. rödlista över hotade arter.

Syftet med biotopskyddsområdet

Syftet är att bevara och utveckla de naturvärden som är knutna till strand- och vattenmiljön, och som på grund av sina särskilda egenskaper är en värdefull livsmiljö för hotade djur- och växtarter.

För att bevara naturvärdena och den biologiska mångfalden i biotopskyddsområdet behöver området framförallt skyddas mot exploatering och avverkningar/röjningar av svämlövskog.

Exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopskyddsområdet

Inom ett biotopskyddsområde får man enligt 7 kap. 11 § miljöbalken inte bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Nedan anges exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopskyddsområdet Tidans kvillar. Observera att de angivna punkterna endast utgör exempel. Det kan finnas andra verksamheter och åtgärder som kan orsaka skada på naturmiljön i biotopskyddsområdet. Vid planering av en åtgärd behöver alltid en bedömning av om åtgärden kan skada naturmiljön ske.

Exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i biotop-skyddsområdet:

- Exploatering för vattenkraft
- Bortledning av vatten
- Anläggningar
- Bebyggelse
- Schaktning
- Tipping av sten, jord eller snömassor
- Avverkning/röjning av träd/buskar och/eller skog
- Borttagande av död ved
- Rensning av vattenvegetation

Länsstyrelsens bedömning är att åtgärder i samband med skötsel och underhållsåtgärder av befintliga anläggningar i området, exempelvis den uppströms liggande Mariestads Stadskvarn, dagvattenledningar som mynnar i Tidan, samt andra ledningar, i normalfallet inte riskerar att skada naturmiljön i biotopskyddsområdet.

Överenskommelser

Mariestads kommun har som ägare av marken lämnat ett skriftligt godkännande för bildande av biotopskyddsområde på del av fastigheterna Gamla Staden 6:1 och Gärdet 4:1. Mariestads kommun anger att man inte gör anspråk på någon intrångsersättning.

Efter genomförd remiss har heller inte någon annan ställt några krav på ersättning i samband med bildandet.

Ingen särskild ersättning utgår därför för bildandet av biotopskyddsområdet.

Förvaltare

Naturvårdsförvaltare för biotopskyddsområdet ska vara Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Skötsel

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 11 § miljöbalken samt 7 § förordningen om områdesskydd, efter särskild underrättelse, vidta de åtgärder som behövs för att restaurera och vårda området.

Om vårdåtgärder utförs av någon annan part än Länsstyrelsen regleras detta med särskilda avtal. Till dessa avtal kan även bifogas skötselinstruktioner.

Ordningsföreskrifter

Följande ordningsföreskrifter beslutas med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken för detta biotopskyddsområde. Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att:

1. Skada vegetationen genom att såga i träd eller buskar, gräva upp växter såsom ris och örter, eller ta bort mossor, lavar och vedlevande svampar.
2. Ta bort eller flytta död ved eller stenar i området.
3. Framföra motordrivet fordon.
4. Utplanterä växt- eller djurart.

Ärendets handläggning

Dokumentation

De mycket höga naturvärdena inom biotopskyddsområdet Tidans kvillar har dokumenterats i samband med bl.a. naturvårdsprojektet "Sjövandrande Tidandöring", Fiskeriverkets rapport 2004:10, "Leklokaler för asp i Göta älvs, Hjälmarens och Vänerns avrinningsområden, "Länsstyrelsens utredning "Tidan - en utredning om naturvärden och vattenkraft" (Länsstyrelsens rapport 2009:17), samt "Förslag till skötselplan för Tidans mynning och kvillar".

Länsstyrelsen bedömer, i samråd med Mariestads kommun, att för att de mycket höga naturvärdena i området ska bevaras och utvecklas behöver området få ett formellt skydd. I detta fall bedöms biotopskyddsområde vara en lämplig skyddsform.

Användning av mark- och vattenområdet

Länsstyrelsen har, i samråd med Mariestads kommun, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av biotopskyddsområdet Tidans kvillar, är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenområdet och överensstämmer med gällande översiktsplan, och andra gällande planer i området.

Remissyttranden

Mariestads kommun har, som berörd mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att yttra sig över förslaget till beslut.

VänerEnergi AB samt AB Electrolux (Mariestadsfabriken) har, i egenskap av sakägare, också förelagts att yttra sig i ärendet.

Förslaget till biotopskyddsområde har remitterats till Skogsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten.

Miljö- och byggnadsförvaltningen MTG Skaraborg, Tidans Vattenförbund, Mariestads Sportfiskeklubb, Naturskyddsföreningen i Mariestad samt Metsä Tissue AB (Katrinesfors bruk) har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Sammanfattningsvis kan sägas att de som har yttrat sig i ärendet är positiva till att biotopskyddsområdet bildas.

Mariestads kommun tillstyrker att biotopskyddsområdet bildas och man anger att inga anspråk ställs på intrångsersättning.

Kommunen påtalar att mängden död ved i området aldrig får medföra att risken för översvämningar, isproppar m.m. ökar så att människan, miljön, eller bebyggelsen påverkas. Biotopskyddsområdet måste vara tillgängligt för bortforsling av död ved för att säkerställa att dessa risksituationer inte uppstår.

Länsstyrelsens kommentar: I beslutet anges exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopskyddsområdet. Död ved i området fyller en viktig biologisk funktion. Länsstyrelsens bedömning är att behovet av död ved ur naturvårdssynpunkt väl går att förena med möjligheten att ta bort/flytta en del död ved för att förebygga eller åtgärda skador på människan, miljön, eller bebyggelsen. Tillgängligheten till området från sidorna får sägas vara förhållandevis god genom att arbetsfordon kan nyttja kommunens angränsande bil- och GC-vägar för transporter.

Mariestads kommun anger vidare att Länsstyrelsen måste säkra fortsatt tillgänglighet till den infrastruktur som finns i eller i direkt anslutning till det föreslagna biotopskyddsområdet. I detta sammanhang är det särskilt viktigt att industrins infrastruktur är tillgänglig för besiktning och renovering. Den befintliga infrastrukturen bör ritas in det kartmaterial som ingår i beslutsunderlaget.

Länsstyrelsens kommentar: I biotopskyddsområdet (Tidans kvillar) mynnar bl.a. några dagvattenledningar, samt ledningen från reningsverket vid AB Electrolux (Mariestadsfabriken). Länsstyrelsens bedömning är att dessa anläggningar kan underhållas utan att det skadar naturmiljön negativt. Detta beskrivs i beslutstexten ovan. När det gäller ”industrins infrastruktur” i övrigt, såsom avloppsledningen från Metsä Tissue AB (Katrinefors bruk), så ligger denna utanför biotopskyddsområdet, under GC-vägen som Mariestads kommun är huvudman för. Beträffande vattenkraftverket och dammen vid Stadskvarnen så ligger även dessa anläggningar utanför biotopskyddsområdet. Länsstyrelsen anser att det inte finns något behov av att rita in dessa ledningar m.m. i beslutskartan. Av beslutet framgår att förekommande ledningar, Stadskvarnen m.m. kan underhållas. De ledningskartor som kommunen resp. anläggningsägarna redan har torde vara tillräckliga för att lokalisera berörda ledningar.

Mariestads kommun anger vidare att man kommer att ta initiativ till en förvaltningsgrupp för fortsatt samverkan kring skötselfrågorna längs Tidån. Avsikten är att skapa förutsättningar för en fortsatt samhällsutveckling tillsammans med bevarande av utpekade naturvärden.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen välkomnar kommunens förslag till ett fortsatt samarbete kring skötselfrågorna längs Tidån i en förvaltningsgrupp. Länsstyrelsen deltar gärna i detta fortsatta samarbete.

Mariestads kommun avser att återkomma till Länsstyrelsen med en fortsatt diskussion om möjlig ersättning för eventuell inlösen av fallrättigheterna vid Stadskvarnen.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen anser att det ur naturvårdssynpunkt är mycket värdefullt om området uppströms biotopskyddsområdet och Stadskvarnens damm kan restaureras. Förutsättningarna för detta, inkl. ersättningsfrågorna, bör diskuteras i förvaltningsgruppen mellan VänerEnergi AB, Mariestads kommun och Länsstyrelsen.

Mariestads kommun förutsätter att biotopskyddsområdet inte kommer att påverka planerade anläggningar av en GC-bro samt bryggdäck utmed Tidans nedströms biotopskyddsområdet, vid kvarteret Falken och Universitetsparken.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsens bedömning är att biotopskyddsområdet inte påverkar de planerade anläggningarna nedströms. Dock kan det konstateras att även områdena nedströms har höga limniska naturvärden. Bl.a. finns här dokumenterade lek- och uppväxtområden för asp. En bedömning och prövning av dessa anläggningar måste ske i särskild ordning.

VänerEnergi AB har inget att erinra mot förslaget att inrätta ett biotopskyddsområde eftersom Länsstyrelsens bedömning är att nuvarande drift- och underhållsåtgärder för Stadskvarnen och dess vattenkraftsstation inte kommer att begränsas av biotopskyddet. I övrigt hänvisar bolaget till Mariestads kommuns yttrande.

Länsstyrelsens kommentar: Se Länsstyrelsens kommentarer till Mariestads kommuns yttrande ovan.

AB Electrolux (Mariestadsfabriken) har inte yttrat sig i ärendet.

Skogsstyrelsen har inget att erinra mot förslaget till biotopskyddsområde.

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker förslaget till biotopskyddsområde. Man påtalar även att området är mycket högt prioriterat för skydd. Tidans är i enlighet med den nationella strategin för skydd av natur- och kulturmiljöer utpekad som nationellt särskilt värdefull ur naturvårds-, fisk- och kulturvärdessynpunkt.

Tidans Vattenförbund tillstyrker förslaget till biotopskyddsområde. Förbundet yrkar vidare att sådant underhållsansvar som inte åligger särskild anläggningsägare ska övergå från Tidans Vattenförbund till naturvårdsförvaltaren.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen i Västra Götalands län är naturvårdsförvaltare för biotopskyddsområdet. Det innebär att Länsstyrelsen ansvarar för den naturvårdsinriktade skötseln i området. Något annat särskilt underhållsansvar åligger inte naturvårdsförvaltaren.

Naturskyddsföreningen i Mariestad uttrycker att förslaget till biotopskyddsområde är utmärkt. Man påtalar att denna typ av vattenmiljöer är synnerligen viktiga för den biologiska mångfalden. Man anser även att "hela mynningsområdet" borde vara skyddat.

Länsstyrelsens kommentar: Frågan om ett större områdesskydd längs Tidan, och ev. bildande av naturreservat, har diskuterats mellan Länsstyrelsen, Mariestads kommun m.fl. under en längre tid. Länsstyrelsen anser att frågan bör fortsätta att utredas i den förvaltningsgrupp som Mariestads kommun föreslår. Naturskyddsföreningen, och andra ideella föreningar som verkar för naturvård och friluftsliv, bör inbjudas att delta i detta arbete.

Metsä Tissue AB (Katrinefors bruk) har i ett yttrande redovisat att de anser att de även framöver kommer att klara sina åtaganden för skötsel och underhåll av bolagets ledningar som angränsar till biotopskyddsområdet.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen anser att yttrandet från Metsä Tissue AB bekräftar att någon särskild redovisning av ledningar m.m. inte behövs göras på beslutskartan (se ovan).

KONSEKVENsutREDNING

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsrämsiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Upplysningar

Ett beslut om bildande av ett biotopskyddsområde ska gälla omedelbart även om det överklagas.

Beslut om ordningsföreskrifter för ett område ska gälla omedelbart även om de överklagas.

Dispens för åtgärder

Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet för åtgärder i biotopskyddsområdet ges i det enskilda fallet, enligt 7 kap. 11 § miljöbalken. En fråga om dispens ska prövas av Länsstyrelsen.

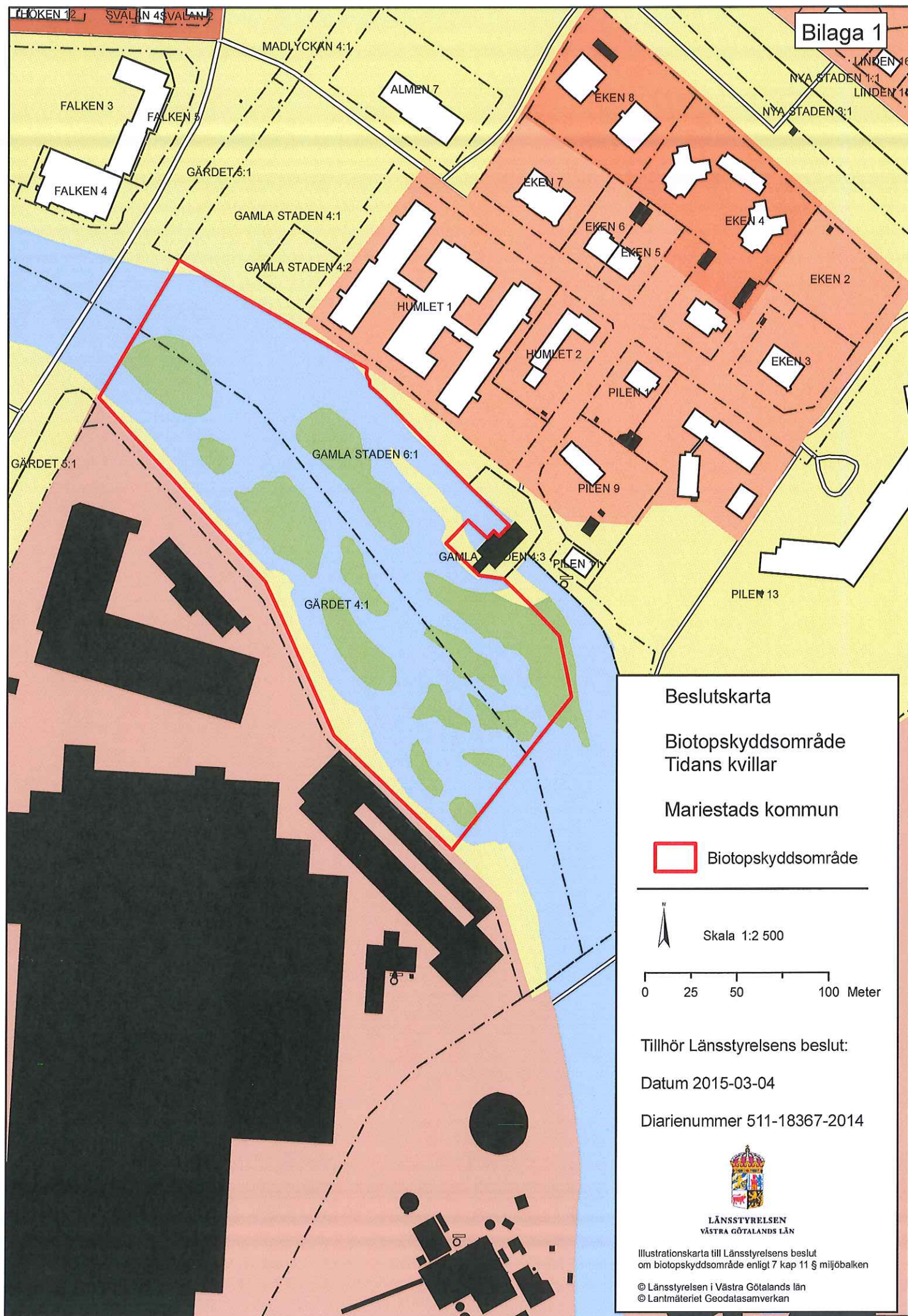
I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårdshandläggare Örjan Nilsson har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, funktionschef Johan Janert, antikvarie Lisa Ragnarsson, arkitekt Mehdi Vaziri, biolog Henrik Persson och länsjurist Anna Roslund.

Lisbeth Schultze

Örjan Nilsson

Bilagor

- Bilaga 1. Beslutskarta (fastighetskarta)
- Bilaga 2. Beslutskarta (ortofoto)
- Bilaga 3. Översiktskarta
- Bilaga 4. Sakägarförteckning
- Bilaga 5. Besvärshänvisning O4
- Bilaga 6. Sändlista

Beslutskarta

Biotopskyddsområde
Tidans kvillar

Mariestads kommun

 Biotopskyddsområde

Skala 1:2 500

0 25 50 100 Meter

Tillhör Länsstyrelsens beslut:

Datum 2015-03-04

Diarienummer 511-18367-2014

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄNIllustrationskarta till Länsstyrelsens beslut
om biotopskyddsområde enligt 7 kap 11 § miljöbalken© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Beslutskarta

Biotopskyddsområde
Tidans kvillar

Mariestads kommun

 Biotopskyddsområde

Skala 1:2 500

0 25 50 100 Meter

Tillhör Länsstyrelsens beslut:

Datum 2015-03-04

Diarienummer 511-18367-2014

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Illustrationskarta till Länsstyrelsens beslut
om biotopskyddsområde enligt 7 kap 11 § miljöbalken

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lanmäteriet Geodatasamverkan

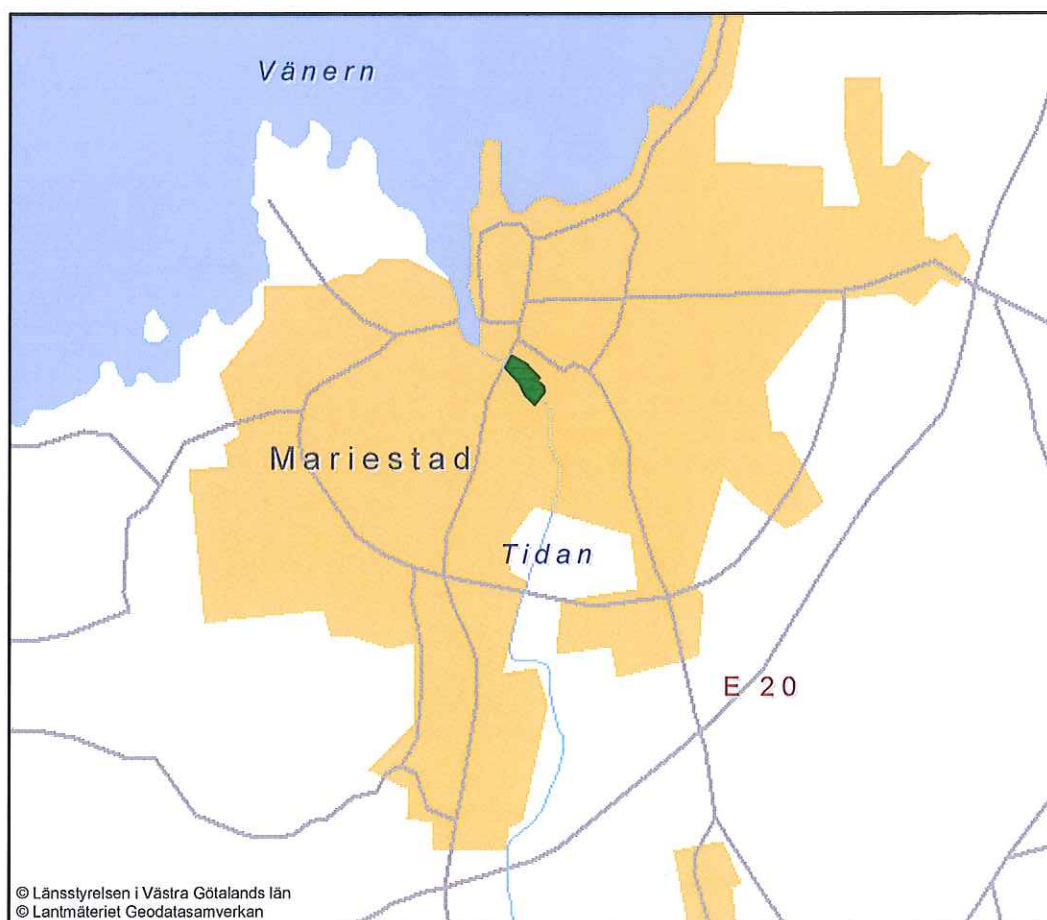
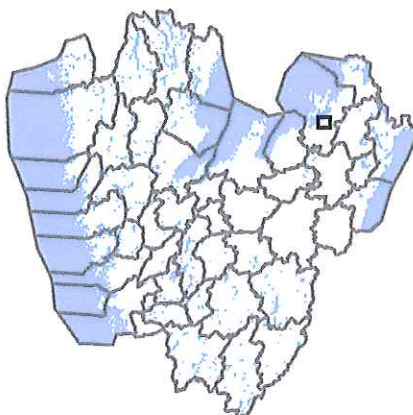
LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bilaga 3

Dnr 511-18367-2014
Beslut 2015-03-04

ÖVERSIKTSKARTA

Biotopskyddsområdet Tidans kvillar Mariestads kommun

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 1 2 3 Kilometer

Sakägarförteckning biotopskyddsområdet, Tidans kvillar i Mariestads kommun, 511-18367-2014

Namn	Adress	Adress forts	Postnr och ort
<i>Markägare</i>			
Mariestads kommun	Att. Lars Arvidsson	Kyrkogatan 2	542 86 Mariestad
<i>Sakägare med vattenkraftverk</i>			
VänerEnergi AB	Att. Rolf Åkesson	Box 102	542 21 Mariestad
<i>Sakägare med ledningsrätt</i>			
AB Electrolux, Mariestadsfabriken	Att. Magnus Persson	Box 401	542 24 Mariestad

Sändlista beslut

Biotopskyddsområde Tidans kvillar i Mariestads kommun, 511-18367-2014

Bilaga 6

Namn	Adress	Adress forts	Postnr och ort
<i>Markägare</i>			
Mariestads kommun	Att. Lars Arvidsson	Kyrkogatan 2	542 86 Mariestad
<i>Sakägare med vattenkraftverk</i>			
VänerEnergi AB	Att. Rolf Åkesson	Box 102	542 21 Mariestad
<i>Sakägare med ledningsrätt</i>			
AB Electrolux, Mariestadsfabriken	Att. Magnus Persson	Box 401	542 24 Mariestad

Övriga organisationer m.m.

Organisation	Adress	Adress forts	Postnr och ort
Naturvårdsverket			106 48 Stockholm
Havs- och vattenmyndigheten	Att. Erik Törnblom	Box 11 930	404 39 Göteborg
Skogsstyrelsen Distrikt Skaraborg	Att. Arne Jansson	Lundenvägen 2	541 39 Skövde
Miljö- och byggnadsförvaltningen MTG Skaraborg, Mariestads kommun,	Att. Håkan Magnusson	Kyrkogatan 2	542 86 Mariestad
Tidans Vattenförbund	Att. Håkan Magnusson	Mariestads kommun Kyrkogatan 2	542 86 Mariestad
Metsä Tissue AB Katrinefors Bruk	Att. Elin Pettersson	Holländaregatan 4	542 88 Mariestad
Mariestads Sportfiskeklubb	Att. Sten-Gunnar Steénson	Lanthöjdsvägen 7	542 31 Mariestad
Naturskyddsföreningen i Mariestad	Att. Alf Saldin	Hästskovägen 1	542 41 Mariestad

Kopia till

Akten

